

PR и СМИ в Казахстане

*Сборник научных трудов
Выпуск 10*

Қазақстандағы PR және БАҚ

*Ғылыми еңбектер жинағы
10-шығарылым*

PR И СМИ В КАЗАХСТАНЕ

Сборник научных трудов

Выпуск 10

Составитель и главный редактор
Л.С. Ахметова

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ PR ЖӘНЕ БАҚ

Ғылыми еңбектер жинағы

10-шығарылым

Құрастырушы және бас редакторы
Л.С. Ахметова

Шыңғысова Н.Т.

Коммуникациялық білім берудің өзекті мәселелері

Елбасы Н.Ә. Назарбаев Қазақстан халқына Жолдауында 2020 жылы кәсіби мамандардың үлесін 40 пайызға дейін жеткізу, ол үшін білім саласын модернизациялауды жалғастыру қажеттілігін айтқан еді.

Оқу жоспарлары мен білім беру бағдарламаларын болашақ мамандарға аса қажетті құзіреттіліктерді ескеріп, қазіргі халықаралық және кәсіби стандартқа сәйкестендіру мәселесі күн тәртібінде тұр. Себебі, өндірісте мамандарды қайтадан кәсіби машықтандыруға қаржы мен уақыт кетеді.

Қоғаммен байланыс саласындағы білім беруде ең алдымен коммуникациялық ортаны қалыптастыру қажет. Білім мен тәрбие берудің арасында шекара жоқ. Оқытушы бұл екі үдерісті тиімді үйлестіріп, студенттің ойлау қабілетін, кәсіби біліктілігін жетілдіруді көздеуі тиіс.

Осы орайда әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті журналистика факультетінің ұйымдастыруымен өткізілген «Қазақстандағы PR-білім берудің өзекті мәселелері» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның мақсаты – «Қоғаммен байланыс» мамандығы бойынша талапкерлер үшін қабылдау емтиханының мазмұны мен формасын өзгертуге байланысты және мамандық бойынша білім берудің өзге де өзекті мәселелерін талқылау болды. Мамандыққа түсу үшін таңдау пәні география болғандықтан, бұл пәнді таңдаған талапкерлердің басым бөлігі мақсатты түрде географиялық, геологиялық бағыттағы, «туризм» және т.б. мамандықтарға бағдарланады.

PR-маманының кәсіби құзіреті – коммуникативтілік, креативтілік, шығармашылық көзқарас, жазу қабілеті, іскерлік қарым-қатынас, сөйлеу мәдениеті, шешендік өнер, көпшілікпен тез тіл табысу, идеяларды тәжірибе жүзінде жүзеге асыру екендігі мәлім. «Қоғаммен байланыс» мамандығына түсу үшін география пәнінің қажеттілігі талапкерлерді басқа мамандық таңдауға мәжбүрлейді.

Білім беру саласындағы жаһандану, интеграция тенденциялары кәсіби құзіреттілік қалыптастыруда жоғары талаптар қояды. Қоғаммен байланыс мамандығында менталитет, тіл, өзара қарым-қатынас, ақпаратты қабылдау, тұтынушылардың мәдени ерекшеліктерін ескеру қажет. Сондықтан қазақстандық тәжірибеге негізделген оқу құралдары, оқулықтар жазылуы керек. PR-білім берудің қазақстандық моделін қалыптастыру, жаңа білім беру стандарттары мен бағдарламаларды даярлау күн тәртібінде тұр. Қоғаммен байланыс саласын зерттеуші ғалымдар мен практик мамандар бас қосқан жиында оқытудың құзіретін қалыптастыруға бағытталған кәсіби талаптар, жоғары деңгейлі оқу бағдарламаларын жасау жөнінде пікірлер талқыланып, шешілу жолдары ұсынылды. Креативті мамандық болғандықтан, оқуға шығармашылық конкурс негізінде қабылдау керектігін шара қатысушылары бірауыздан мақұлдады.

Конференцияда практик мамандармен тығыз байланыста, ғылым мен білімді және өндірісті тиімді ықпалдастыру қажеттігі де айтылды.

ЮНЕСКО, халықаралық журналистика және қоғаммен байланыс кафедрасында қоғаммен байланыс мамандығы бойынша магистранттарға дәріс оқитын «Қазақ газеттері» ЖШС Бас директоры Ж. Кенжалин PR-білім берудің өзекті мәселелеріне арналған шараның ауқымды, қажетті екендігін айта келіп, өндірісте осы мәселемен бетпе-бет келетіндігін, жоғары оқу орындарымен тығыз байланыс орнатудың қажеттігін тілге тиек етті. Оқу үдерісіндегі кәсіби білім беру мәселелеріне кеңінен тоқталған практик маман заман талабына сай өткір қойылып отырған мәселе – PR мамандарын даярлау ісіне сәттілік тілеп, аталмыш шараның нақты нәтижеге бағытталған келелі кеңес екендігін баса айтты.

ЮНЕСКО, халықаралық журналистика және қоғаммен байланыс кафедрасында студенттерге екі жылдай дәріс оқыған «Қазкоммерцбанктің» HR директоры Қ. Домбай болашақ PR мамандардың қаншалықты сұранысқа ие екендігіне тоқталды. Олар тек баспасөзге арналған материалдар жазумен ғана шектелмей, креативті жобалар жасап, маркетинг негіздерін білуі, өздерін үнемі жетілдіріп, нарыққа бейімделуі керек екендігін атап өтті. «Жұмыс берушілердің талап-тілектерін білу үшін осындай жиындар жиі өткізілу керек», – деп аяқтады ол өз сөзін.

Әрине, мамандықты әр түрлі жолмен меңгеруге болады. Алайда жоғары оқу орнында алған білім ғана қажетті құзіреттілікті қалыптастырады. Қазақстанда PR-білім берумен алты ЖОО айналысады. Соның бірі Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті. Аталмыш шараға Астанадан арнайы келіп қатысқан телерадиожурналистика және қоғаммен байланыс кафедрасының меңгерушісі А. Бейсенқұлов мамандыққа шығармашылық негізде қабылдаудың маңыздылығына тоқталып, дұрыс шешім екендігін құптады. PR-кеңесші, Қазақстан және Орталық Азиядағы «Советник» (Ресей) журналы мен порталының өкілі В. Павленко PR-білім беруде практика мен теорияны бір-бірінен елестету мүмкін емес болғандықтан, ықпалдастыру жолдарын атады. Осы мамандық бойынша бітірген түлектердің құзіреттілігі туралы жұмыс берушілердің әділ бағасы осындай жиындар барысында анықталатындығын айтып өтті. Ә. Қосанов PR мамандарын даярлау қоғамдық-экономикалық және әлеуметтік ахуалға сәйкес болуы қажет екендігін баса айтты. Саясаткер журналистің «Әлемдік PR теориясының жиынтығын жасап, сөлін, ақиқатын, шындығын алып, қазақстандық ерекшеліктерге бейімдеу қажет», – деген пікірі ұтымды.

Огайо университетінің профессоры Эми Эдмендсон шара қатысушыларына АҚШ-тағы PR-білім берудің перспективалары туралы ақпарат берді.

Қазіргі таңда кез келген саяси науқан немесе бизнес-жоба PR-мамансыз жүзеге аспайды. Паблик рилейшнз мемлекеттің дамуына аса қажетті, сирек кездесетін құрал. PR – стратегиялық және басқару функцияларын атқаратындықтан, нарықта стратегиялық құжаттарды сауатты жасап, оларды тиімді жүзеге асыра алатын, стратегиялық ойлайтын, дұрыс шешім қабылдайтын, әлеуметтік жауапкершілікті сезінетін мамандар даярлау – заман талабы.